

Chris Barnard,
Chriskras, p. 13-17
Kaapstad, 1972

De kraai van mijn broer

Mijn broer had een kraai die hij op een vroege ochtend na een regenbui gevonden had in het veld. Aan zijn veren en zijn bek konden we zien dat het een heel jonge vogel was die nog maar net het nest verlaten had. Hij was aan een vleugel gewond geraakt in de storm en hij had honger, was half bevroren en kon niet meer vliegen. Maar pikken kon hij nog. Die jonge snavel van hem was venijnig.

Mijn broer zette de kraai in een kartonnen doos en maakte met restjes hout en stukjes draad een hok voor hem. Die middag zat de kraai in zijn hok. Maar het kostte drie dagen geduld om hem iets te laten eten. Hij was bang voor ons en hij hield niet van het hok.

Na een week begon hij in het hok rond te lopen en steeds weer zijn vleugels op te tillen. Na twee weken was de kraai gezond en slechter gehumeurd dan ooit. Hij liep heen en weer en pikte tegen de draad, pikte steeds gemener en klapte zo met zijn vleugels tegen de draad dat zijn veren er vanaf vlogen.

De kraai van mijn broer was woedend.

Het vlees dat we hem gaven at hij wel, elke dag wat gulziger. Maar als je je hand het hok in stak om het vlees te laten vallen, nam hij eerst de hand en daarna het vlees te grazen. En hij schrokte het vlees zo'n beetje in zijn geheel naar binnen, slikte het met moeite door en begon dan met korte, kordate pasjes weer heen en weer te lopen. Als je te lang stond te kijken, stormde hij op de draad af en klapte, pikte, schopte, blies en dreigde hij.

De kraai werd groter en zijn veren werden minder.

Toen we op een dag bij het hok kwamen, bloedde een vleugel van de kraai; waarschijnlijk had hij hem tegen de draad van het hok kapot geschaafd.

Doe die kraai toch weg, zeiden we allemaal, maar mijn broer wilde niet luisteren. Hij was aan die boze kraai gehecht geraakt. Hij was van hem. Elke dag zat hij bij het hok en praatte

hij met de kraai, probeerde maatjes met hem te worden, paaide de kraai. Hij hield van de kraai en wilde hem niet laten gaan.

Op een dag bloedde de poot van de kraai.

Hij was nog even vraatzuchtig en venijnig als altijd, maar hij zag er niet meer zo goed uit als eerst. Hij liep kreupel, zijn snavel was afgestompt en de veren van zijn vleugels waren dun en kapot.

's Middags op de veranda hadden we het vaak over de kraai, en 's avonds aan tafel. We probeerden mijn broer ervan te overtuigen dat het voor de kraai beter zou zijn als hij werd vrijgelaten. Hij is ongelukkig in het hok en hij doet zichzelf pijn. Maar mijn broer vond dat het zijn kraai was – hij had hem toch gevonden, hij maakte een hok voor hem, hij voerde hem en hij zou beslissen wat het beste was voor de kraai.

We wisten het allemaal: niet wat het beste is voor de kraai, maar wat het meest acceptabel is voor mijn broer. Maar niemand zei het hardop.

Later begonnen wij anderen het hok te mijden. Het was niet prettig meer om naar de kraai te kijken. Hij had altijd wel ergens een verwonding, zijn loopje was alsmaar stijver geworden, zijn snavel alsmaar afgestompter. We zouden de kraai graag uit ons geheugen laten verdwijnen, als dat zou kunnen – maar zijn boosaardig gelach dat 's nachts over het stille erf galmde, liet niet toe dat we niet meer aan hem en zijn hok dachten.

Mijn broer begon stiller te worden. Dat merkten we allemaal. Hij was een vrolijke kerel, mijn broer, maar zijn vrolijkheid begon te tanen. Hij deed zijn best dat voor ons te verbergen, maar hield niemand voor het lapje. Een keer stond ik door het raam te kijken hoe hij de kraai uit het hok probeerde te halen. Dat was me toch een vreselijke worstelpartij. Ik dacht dat hij de kraai vrij ging laten. Maar hij haalde de kraai uit zijn hok en probeerde zelf of zoiets op de kapotte plekken te smeren. Hij probeerde de zwarte vogel tegen zijn wangen te drukken, maar kreeg dat niet voor elkaar. De kraai worstelde en krabde zo hevig dat hij hem weer terug in zijn hok moest zetten. Na die actie had de kraai waarschijnlijk nog meer verwondingen en overal rond het hok dwarrelden zwarte veertjes op de grond. Mijn broer ging naar zijn kamer en deed de deur achter zich dicht. Die avond zaten er schrammen op zijn armen en handen en een roofje op zijn wang.

We deden of we het niet zagen.

Op een zondagmiddag kwam mijn broer met me praten. 'Ik denk dat ik mijn kraai maar vrij moet laten.' zei hij.

Ik heb niet geprobeerd hem aan te moedigen. Eén verkeerd woord, wist ik, en hij veranderde misschien van plan.

Maar hij stond erop mijn mening te horen.

Ik dacht snel na en zei: 'Het is jouw kraai en jij moet een besluit nemen, maar ik denk dat als de kraai een besluit kon nemen, hij zichzelf vrij zou hebben gelaten.'

'Dat is het probleem,' zei mijn broer. 'Juist dat hindert me meer dan iets anders. Ik houd van de kraai en ik verzorg hem goed. Maar ik heb niet het gevoel dat hij van mij is. Ik wil dat het mijn kraai is. En zolang hij weg wil, is hij niet echt van mij.'

'Neem een papegaai of zo die bij je wil blijven, dan zul je je beter voelen. Jij zult gelukkig zijn en de papegaai ook.'

'Iedereen heeft een papagaai,' zei hij. 'En bovendien: een papegaai blijft ook alleen maar bij je, omdat hij niet beter weet. Ik wil iets hebben dat hoewel het iets beters weet dan bij mij te blijven – toch bij me blijft.'

'En dat is de kraai dus niet,' zei ik.

Hij stond op en liep weg, mijn broer. En ik hield hem door een raam in de gaten en zag hoe hij het hok van de kraai openmaakte en hem eruit haalde. De kraai worstelde, pikte mijn broer en toen mijn broer hem losliet fladderde hij verschrikt weg, viel half naar de grond en ging daar dichtbij op een tak zitten. Hij was buiten adem, maar hij hield mijn broer wantrouwig in het oog. Na een hele poos vloog de kraai een beetje onbeholpen op en verdween moeizaam tussen de bomen.

We hoorden hem nog lachen toen hij uit het zicht raakte.

Het hok stond open. Her en der lagen er nog veren van de kraai en er zaten een paar droge bloedspatten tegen het dak. Het stukje brood in het hok droogde na enige tijd uit en het water van het drinkbakje verdampde.

Mijn broer kwam niet meer bij het hok. Niemand had het meer over de kraai. D e episode was afgesloten. En toch ook niet afgesloten: want de afwezigheid van de kraai was bij elke maaltijd aanwezig, in elk gesprek, in elke stilte. De kraai nam door zijn afwezigheid plots ongekende proporties aan.

Maar 's ochtends, drie dagen later, werd ik vlak na het aanbreken van dag wakker en lag ik in bed te luisteren naar hoe het beetje voor beetje woensdag werd op het erf. Simon kwam zingend over het voetpad aanlopen, daarna waren er de melkimmers, en toen flad-

derden de kippen naar beneden uit de mangobomen en stapten ze klokkend weg. En de keukendeur klapte dicht. Simon maakte vuur – ik kon het geluid van de fornuisplaat horen.

Toen lachte er iemand luidruchtig op het erf.

Het eerste ogenblik dacht ik dat het Simon was die Vossie plaagde, want Vossie, de hengst, bedelde elke ochtend over de onderdeur om brood. Maar vervolgens werd er weer gelachen en toen werd het lachen huilen en wist ik dat het de kraai was.

Mijn broer en ik waren tegelijk in de keuken en tegelijk op de achterplaats. De kraai zat kordaat in zijn hok – en lachte weer toen hij mijn broer zag. Maar pas toen ik dat stijve loopje van hem zag wist ik zeker dat het dezelfde kraai was.

Mijn broer stond er maar. Gewoon zo.

‘Ga vlees voor hem halen,’ zei ik, maar hij bleef daar maar staan. Volgens mij geloofde hij niet wat hij zag.

Ik ben vlees en brood gaan halen, gaf het aan mijn broer en hij gooide het voedsel in het kraaienhok. De kraai klapte met zijn vleugels en at gulzig.

Mijn broer maakte het hekje niet dicht. ‘Open is beter,’ zei hij.

En ik zei: ‘Ja, open is beter.’

De kraai is niet meer weggegaan. Overdag, ja. Overdag was hij meestal in het bos. Maar ’s avonds kwam hij terug en wee mijn broer als er geen vers water en brood en vlees was. Hij zou blazen en lachen en huilen en met zijn vleugels tegen de draad klappen.

Want vanaf die woensdag was hij de kraai van mijn broer.

Vertaling: Michiel Angenent

Januari 2023
